

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref
06/532-1 MAR

Vår ref
200601561-2/EAB

Dato
29.09.2006

"Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter" - Høring

Vi viser til Kommunal- og regionaldepartementets høringsbrev av 13. mars 2006 vedrørende Rapport H-2185 om "Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter".

Nærings- og handelsdepartementet er ansvarlig for lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur (esignaturloven). I den forbindelse har vi enkelte kommentarer til rapporten, og da spesielt i forhold pkt. 6.3.2.

I rapporten pkt. 6.3.2 side 61/62 beskrives kravene som stilles for en kvalifisert elektronisk signatur. Deretter konkluderes det med at "[d]et er helt nødvendig at disse kravene blir stilt for signaturer som skal benyttes ved stemmegivning i ukontrollerte omgivelser", jf. andre avsnitt side 62. Videre på siden står det samtidig i hovedkonklusjonen følgende: "Dersom det skal innføres mulighet til å avgi stemme i ukontrollerte omgivelser, må kravene til kvalifiserte sertifikater i e[s]ignaturloven oppfylles."

Vi ønsker gjøre oppmerksom på at det er stor forskjell mellom en *kvalifisert elektronisk signatur* og et *kvalifisert sertifikat*, i forhold til de krav loven stiller. For alle praktiske formål, og slik den tekniske situasjonen er i dag, vil det neppe være mulig å utstede et kvalifisert sertifikat uten å koble det til PKI og digitale signaturer (som i loven oppfyller kravene for en *avansert elektronisk signatur*). Den største forskjellen mellom de to begrepene er imidlertid kravet om godkjent sikkert signaturfremstillingssystem, som kun er et krav i forhold til kvalifisert elektronisk signatur. I dag finnes det flere

sertifikatutstedere som utsteder kvalifiserte sertifikater¹, men det finnes ikke noen utsteder av kvalifiserte elektroniske signaturer. Dette er også et generelt trekk i hele Europa, dvs. at det er nesten ikke finnes noen utsteder av kvalifiserte elektroniske signaturer. Det er således nødvendig å klargjøre hvilken konklusjon arbeidsgruppen mener er riktig - om det skal stilles krav om kvalifisert sertifikat eller kvalifisert elektronisk signatur. Denne forskjellen kan få stor innvirkning på videre arbeid.

I tillegg kan det nevnes at man uansett valg av signaturnivå etter esignaturloven normalt ikke vil ha en funksjonalitet som direkte kobler undertegner til autentiseringsprosessen. Dette vil særlig gjelde ved bruk av en elektronisk signatur i ukontrollerte omgivelser der man ikke kan gjennomføre ytterligere sikkerhetstiltak. Også i kontrollerte omgivelser vil dette være tilfellet dersom det ikke gjennomføres en fysisk identifisering av stemmeberettigede ved krav om å oppvise gyldig legitimasjon med fotografi. En måte å bøte på usikkerheten hvorvidt det er riktig person som bruker den elektroniske signaturen, vil være å stille krav om bruk av biometri for å få tilgang til signaturfremstillingsdata, f.eks. den private nøkkelen i et PKI-basert system.

I rapporten nevnes esignaturloven § 6. Dette er en bestemmelse som innledningsvis knesetter prinsippet om at dersom det er mulig å foreta en disposisjon elektronisk og det i regelverket stilles krav om underskrift, vil alltid en kvalifisert elektronisk signatur oppfylle dette underskriftskravet. Det skal således ikke være mulig å oppstille krav om et høyere sikkerhetsnivå enn det, jf. dog esignaturloven § 5. I § 6 står samtidig at også signaturer på andre nivåer kan oppfylle et underskriftskrav. På bakgrunn av dette er det derfor noe uklart hva som menes når det på side 62 heter at "Bestemmelsen [§ 6] innebærer at hjemmel for å kreve elektronisk signatur ved autentisering ved valg må fastsettes i lov eller forskrift".

Man kan ikke ved en antitetisk tolkning av § 6 utlede at elektronisk kommunikasjon krever lov- eller forskriftshjemmel. Bestemmelsen regulerer imidlertid hva som skal til når det allerede er åpnet for slik kommunikasjon.

Det er på det rene at regelverket må åpne for elektroniske valg for at dette skal kunne skje. En slik tilretteleggelse kan dog være eksplisitt eller implisitt og er ikke noe som reguleres i esignaturloven. Vi vil i denne sammenheng vise eRegelprosjektet², der rettslig tilrettelegging for elektronisk kommunikasjon ble gjennomført i 39 lover og om lag 20 forskrifter.

¹ Se oversikt fra Post- og teletilsynet:

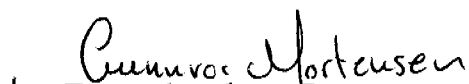
http://www.npt.no/portal/page?_pageid=145,63010&_dad=web&_schema=PORTAL&p_d_i=121&p_d_c=&p_d_v=48615

² <http://odin.dep.no/nhd/norsk/tema/VideRe-prosjektet/bn.html>

For øvrig har vi ingen merknader til rapporten.

Med hilsen

Thomas Myhr (e.f.)
seniorrådgiver

for Espen Arneberg Børset
rådgiver